

Lunds kommun
Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@lund.se

250327

Synpunkter på Översiktsplan för Lunds kommun, granskningsförslaget

Inledning

Lunds Naturskyddsförening, LNF, lämnar här sina synpunkter på granskningsförslaget, nedan kallat förslaget, och önskar att synpunkterna beaktas i översiktsplanen innan den antas.

FN har konstaterat att det ökade klimathotet, den snabbt minskade biologiska mångfalden och det snabbt ökade uttaget av jungfruliga råvaror är de största hoten mot mänsklighetens överlevnad. Detta nämns nästan inte i förslaget och leder inte till några slutsatser i förhållande till kommunens mål på dessa områden. Vidare uppfyller inte miljökonsekvensbeskrivningen basala krav på analys och beskrivning av de miljökonsekvenser som planförslaget innebär.

Det görs inte heller någon utvärdering av hur tidigare översiktsplaner har nått uppställda tillväxtmål eller hur mycket som just nu finns i planberedskap i antagna detaljplaner. En tillväxt med 30 000 bostäder de kommande 25 åren är långt över nuvarande befolkningsprognoser och innebär en överkapacitet i planberedskap som står i direkt konflikt med hållbarhetsmålen.

Presentationen av samrådsredogörelsen i tematisk och geografisk form är svår att få en överblick över. Förslaget innehåller många informativa texter, men få tydliga slutsatser. LNF hänvisar också till sitt tidigare yttrande över översiktsplanen från 2024-04-18 och konstaterar att få av dessa synpunkter fanns med i samrådsredogörelsen. Kommunen har en skyldighet att beskriva hur alla samrådsyttranden har hanterats.

Sammanfattning

- Utbyggnaden av bostäder och verksamheter bör begränsas till den omfattning som är förenlig med kommunens klimatmål och klimatbudget för perioden.
- Kommunens huvudsakliga fokus måste framgent vara att uppnå klimatneutralitet och nollutsläpp till år 2030.
- Beskrivningen av den biologiska mångfalden är alltför svepande. Inga tydliga slutsatser dras. EU:s beslut om restaurering av natur måste inarbetas i planen.
- Jordbruksmarken behövs för att producera livsmedel. Lunds kommun måste upphöra att bebygga och asfaltera denna livsavgörande markresurs.
- Cirkulation av naturresurser i bl.a. byggnader nämns som ett mål. LNF efterlyser en redovisning av och hur målen ska nås.

- Stora utbyggnader av bostäder och verksamheter leder till en ökning av avlopps-vattenflödena. Förslaget innehåller inga uppgifter om hur avloppet ska tas omhand.
- Problemen med luftföroreningar måste ges större uppmärksamhet i översiktsplanen.
- Biltrafiken måste minska och översiktsplanen måste i varje relevant kapitel bidra till detta.
- Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller så betydande brister och ogrundade slutsatser att den behöver omarbetas i sin helhet.
- Mark- och vattenanvändningskartan innehåller fortfarande många oklarheter och inkonsekvenser som måste rättas till för att kartan ska bli användbar.

Synpunkter

Utbyggnad – omfattning och takt

LNF ställer sig fortsatt starkt kritisk till förslagets tillväxtomfattning. Negativa synpunkter har framförts i många remissyttranden. I samrådsredogörelsen (s. 100) medger kommunen att tillväxten innebär utmaningar kopplade till klimatmål och hushållning med mark, och menar att översiktsplanens olika riktlinjer sammantaget ger bästa möjliga vägledning för en hållbar utveckling. LNF saknar övergripande ställningstaganden som har som utgångspunkt att klimat- och miljömålen ska uppnås. För att så ska ske måste utbyggnadens långsiktiga omfattning minska, enligt vår mening minst till hälften, och takten reduceras så att de åtgärder som genomförs sker efter noggranna överväganden i medvetande om pågående klimatförändringar.

Klimat

LNF vill påminna om de stora utmaningar som väntar de närmaste årtiondena med ökad global medeltemperatur på 1,5-2,0 grader som påverkar människors hälsa, den biologiska mångfalden och världens livsmedelsförsörjning.

Inom fem år, 2030, ska Lund vara en klimatneutral och fossilbränslefri kommun. För att prioritera och uppnå detta måste kommunen aktivt agera så att utbyggnadstakt, transporter, resande, användning av jordbruksmark osv sker på ett hållbart sätt.

I översiktsplanen konstateras *Att lyckas förverkliga målen om nollutsläpp samtidigt som Lund fortsätter att växa är en stor utmaning* (s. 645-646). LNF anser att det är lundapolitikernas uppgift att anta dessa utmaningar och tillse att klimatmålen efterlevs fullt ut i det dagliga politiska beslutsarbetet.

Biologisk mångfald

LNF kräver att en grundlig kunskapsuppbyggnad och analys genomförs inom berörda förvaltningar och nämnder så att fungerande ekosystem och den biologiska mångfalden bevaras för kommande generationer och att tillräckliga ytor avsätts för detta. Översiktsplanen ska redovisa hur allmänna intressen ska tillgodoses i kommunen under planperioden och planförslaget innebär inte att den biologiska mångfalden bevaras. För att klara detta mål måste också grönstrukturen

med sina värden för den biologiska mångfalden utvecklas med samma tyngd som bebyggelse och trafikinfrastruktur. EU:s naturrestaureringslag kommer också att få stor påverkan på mark- och vattenanvändningen i kommunen under de kommande åren, eftersom markanspråk och konsekvenser saknas i översiktsplanen.

Förslaget har stora brister när det gäller konsekvenserna för biologisk mångfald och fungerande ekosystem i tätorterna genom att allt kallas för grönytor. I de allra flesta bebyggda områden finns bara enformiga gräsmattor och rader av planterade buskar av samma art i dittransporterad jord. Kommunen har ansvar för skötsel av park- och tätortsnära naturområden så att naturvärden och biologisk mångfald bevaras.

Jordbruksmark

LNF anser att kommunens argument för att tillgodose väsentliga samhällsintressen inte är tillräckliga för att motivera byggnation på jordbruksmark. Det strider också mot LundaEko, mål 4.4, som betonar att högproduktiv åkermark endast ska bebyggas undantagsvis. I Lund exploaterar kommunen den bördigaste åkermarken i landet i stället för att bevara den för framtida behov och sämre tider.

Jordbruksverket har på uppdrag av regeringen analyserat möjligheterna att stärka skyddet av jordbruksmark i Sverige. I en nyligen publicerad slutrapport föreslår Jordbruksverket att en ändring av 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken ska utredas närmare och att som en första åtgärd redan nu ge länsstyrelserna rätt att överpröva kommunala planer. Verket konkluderar att ”Jordbruksmarken behövs för Sveriges livsmedelsförsörjning samt för att vi ska nå uppsatta miljömål, och åtgärder behöver vidtas som stärker vår livsmedelsberedskap.”

LNF uppmanar Lunds kommun att bevara jordbruksmarken och upphöra med att bebygga och asfaltera sådan mark. Det gäller t ex utbyggnadsplanerna på högklassig åkermark utanför Hagalundsområdet i Dalby.

Naturresurser

Förslaget har ambitiösa ställningstaganden vad gäller hushållning med naturresurser, t ex:

Lunds kommun ska vara en föregångare i klimatneutralt och cirkulärt byggande och anläggning (s. 510).

Befintliga byggnader och miljöer ska uppmärksammas i omvandlingsprocesser. I första hand ska livslängden för dessa förlängas och lokaler nyttjas mer effektivt. Motsvarande gäller anläggningar och infrastruktur (s. 510).

LNF uppskattar att kommunen avser att vara klimatneutral i sitt byggande år 2030 och vill gärna se tydligare uttryck för detta i förslaget.

År 2050 måste hela byggsektorn vara klimatneutral, vilket innebär mycket låg användning av naturresurser. Dessutom behövs ett volymmål för användning av naturresurser utöver det som går att cirkulera. Mark- och vattenanvändningskartan

måste reservera plats för lagring och hantering av cirkulerande, giftfria byggmaterial och massor, där bullerkrav bör ställas.

Avloppsvatten

Förslaget konstaterar att ”den föreslagna utbyggnaden såväl i Lunds stad som tätorterna kommer att generera stora investeringar i befintligt va-system”, men inga slutsatser dras. Tvärtom undviker man helt att skriva något om avloppsvattenrening. Källby reningsverk kommer inom en snar framtid att nå taket för sitt miljötillstånd. Detta kommer att begränsa kommunens utbyggnadsmöjligheter. MAXIMA är ingen lösning i närtid eftersom anläggningen inte blir klar förrän om tidigast 10 år. I förslaget står också: *Fram tills att ett nytt reningsverk är på plats i Sjölunda kommer åtgärder inom gällande tillstånd att krävas på Källby ARV (s. 642).* Detta strider mot vad VA SYD och kommunfullmäktige har beslutat om Källbyverket.

Luftföroreningar

LNF anser att frågan om luftföroreningar belysts otillräckligt, liksom möjligheterna att genom översiktlig planering förbättra situationen. Trots att antalet dödsfall hänförliga till luftföroreningar minskat sedan 2005 är luftföroreningar enligt Europeiska miljöbyrån fortsatt den enskilt största miljörelaterade hälsoriskerna för européer, följt av andra faktorer som exponering för buller, kemikalier och de ökande effekterna av klimatrelaterade värmeböljor. Svenska undersökningar visar att luftföroreningar orsakar tusentals förtida dödsfall i Sverige varje år.

WHO har 2021 tagit fram nya riktvärden för luftföroreningar. Luftföroreningar skadar hälsan vid lägre halter än man tidigare trott. EU har antagit ett nytt luftkvalitetsdirektiv med nya normer som ska vara uppfyllda 2030. Ställningstaganden på sid 603 bör ändras så att de i första punkten tydligare anger att WHO:s riktlinjer ska vara uppfyllda. De ger bättre skydd för hälsan än EU:s miljökvalitetsnormer.

En stor andel av uppmätta luftföroreningshalter i Lund är bakgrundshalter. Desto viktigare är det att åtgärda lokalt faktiskt påverkbara haltbidrag. LNF efterlyser åtgärdsförslag som är mer konkreta, främst för minskad bilism. Kartor och beskrivningar bör redovisas som inkluderar de utsläpp som följer av ett genomförande av översiktsplanens tillväxtmål.

Biltrafik

Översiktsplanen framhåller ökade satsningar på gång, cykel och kollektivtrafik, men det räcker inte för att nå kommunens mål att minska växthusgasutsläppen. För att nå dit måste transportmöjligheterna analyseras seriöst för varje föreslaget utbyggnadsområde och ingå i beslutsunderlaget. Planen föreslår en lång rad nya vägar som både för anläggning och genom trafiken som skapas bidrar till omfattande miljö- och klimatpåverkan. Arbetet med beteendeförändringarna hos

allmänheten måste understödjas av en samhällsplanering som gynnar fossilfria transporter. Dock påverkar även en totalt elektrifierad fordonsflotta klimat och miljö och politikerna måste ifrågasätta föreställningen att bilen ska få tränga ut andra trafikanter från gemensamma utrymmen.

LNF vidhåller att föreslagna vägreservat kan utgå eftersom de bygger på föreställningen om ständigt ökad biltrafik, vilket är oförenligt med klimat- och miljömål.

LNF ser fram emot en utvärdering av tredjedelsmålet för Brunnsberg och hoppas att de storslagna ambitionerna vid projektets början kan bli verklighet.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljökonsekvensbeskrivningen utgår från att 30 000 bostäder är det enda alternativet för Lunds kommun de kommande 25 åren. De alternativ som studeras är olika lokaliseringar av dessa 30 000 bostäder. Vilka miljökonsekvenser som 30 000 bostäder med följande verksamheter, service och infrastruktur medför redovisas inte. Inte heller finns analys av hur en mindre och mer realistisk prognos för bostadsutbyggnaden påverkar miljökonsekvenserna vilket måste anses som ett krav. Det finns omfattande beskrivningar om hur olika åtgärder kan mildra miljökonsekvenserna men inte hur stor potential som dessa åtgärder har samt vilken rådighet kommunen har. Miljökonsekvensbeskrivningen kan inte accepteras i sin nuvarande form.

Mark- och vattenanvändningskartan

Kartan innehåller fortfarande många oklarheter. För flera karttecken gör kartan ingen skillnad på befintliga strukturer och kommande. Karttecknet ”Grönt stråk på landet” kan i verkligheten vara buskridåer och stenmurar i ägogränser, trädalléer, mindre stigar utan tillåten fordonstrafik, markvägar eller breda bilvägar, men vad som är vad framgår inte. Ett exempel är den politiskt önskade stigen från Utmarksvägen och rakt österut mot Kungsmarkens västra spets. Den finns inte i verkligheten, men blir förödande för den skyddade floran om möjligheter till terrängcykling öppnas här. Denna stig måste tas bort från mark- och vattenanvändningskartan. Fler detaljer redovisas i bilaga 1.

För Lunds Naturskyddsförening

Per Blomberg, ordförande